

FINANSUTSKOTTETS UTLÅTANDE 3/2005 rd

Statsrådets utredning med anledning av halvtidsöversynen av Lissabonstrategin

Till stora utskottet

INLEDNING

Remiss

Stora utskottet sände den 27 oktober 2004 statsrådets utredning med anledning av halvtidsöversynen av Lissabonstrategin (E 84/2004 rd) till finansutskottet för eventuella åtgärder.

Dessutom har stora utskottet sänt en kompletterande skrivelse 1. VNK 03.12.2004 (avsänd 10.12.2004) och 2. VNK 10.02.2005 (avsänd 11.2.2005) till finansutskottet för eventuella åtgärder.

Sakkunniga

Utskottet har hört

- sakkunnig Maria Blässar, statsrådets kansli
- finansråd, biträdande avdelningschef Ilkka Kajaste och finansråd Ilkka Mytty, finansministeriet
- konsultativ tjänsteman Antti Riivari, handels- och industriministeriet
- direktör Jari Romanainen, Tekes
- överdirektör Reino T. Hjerppe, Statens ekonomiska forskningscentral.

UTREDNINGEN

Kommissionens förslag

Lissabonstrategin antogs vid Europeiska rådet i Lissabon 2000. Den ställde som mål att göra Europa till det mest dynamiska och konkurrenskraftiga området i världen kring 2010. Men genomförandet av strategin har misslyckats och målen har inte nåtts. I mars 2004 tillsatte Europeiska rådet en arbetsgrupp under ledning av Wim Kok för att förbereda en halvtidsöversyn av Lissabonstrategin. Koks rapport blev klar i november 2004 och utifrån rapporten har kommissionen den 2 februari 2005 utarbetat en rapport till rådets vårmöte i mars. I rapporten till vårmötet föreslås att Lissabonstrategin i framtiden ska fokuseras på tillväxt och sysselsättning. Kommissionen anser att det lyckas bäst om man koncentrerar sig på tre teman: 1) Europa ska ha för-

måga att dra till sig investeringar och arbete, 2) kunskap och innovationer ska vara tillväxtmotor i Europa och 3) förhållandena i Europa ska förbättras så att företag kan erbjuda fler och bättre arbetstillfällen. Inom ramen för de tre viktigaste temana identifierar kommissionen tio prioriteringar som den i framtiden vill koncentrera sig på. Den framkastar tanken om partnerskap för tillväxt och sysselsättning som ska backas upp av en dagordning på EU-nivå och nationella agendor där medlemsstaterna åtar sig att genomföra reformer. Kommissionen föreslår också att förvaltningen av dagordningen ska ses över. Ett nytt inslag är Herr eller Fru Lissabon som ska utses av de enskilda regeringarna för att samordna de olika delarna av strategin.

Regeringens ståndpunkt

I sin ståndpunkt till rapporten till vårmötet ser regeringen positivt på kommissionens grundläggande budskap. Fokuseringen på tillväxt och sysselsättning står i samklang med ambitionerna för det sociala området och miljön. För att reformen ska utfalla väl måste den ekonomiska dynamiken i EU förstärkas, vilket i sin tur kräver makroekonomisk stabilitet.

Finland anser att dagordningen från Lissabon är för omfattande och inbegriper åtgärdsrekommendationer som delvis lappar över varandra el-

ler inte är sinsemellan jämförbara. Europeiska rådet bör inte anta dagordningen från Lissabon som sådan utan analysera och behandla den efter Europeiska rådet för att man längre fram ska kunna göra åtaganden om den.

Det är viktigt att förvaltningen av strategin förenklas och görs effektivare och därför tillstyrker Finland tanken om nationella agendor. Regeringen anser att det inte behövs någon Herr eller Fru Lissabon men kan överväga saken om det bidrar till bättre samordning mellan medlemsstaterna.

UTSKOTTETS ÖVERVÄGANDEN

Motivering

Lissabonstrategin har från första början berett problem. Orsaken till det misslyckade genomförandet kan sökas både i det svaga världsekonomiska läget och i att medlemsstaterna i praktiken inte har hållit fast vid de överenskomna målen. Därmed har målinriktade politiska åtgärder saknats. Programmet har inkluderat alldeles för många saker och samordningen har varit svag. Därför krävs det absolut vassare och effektivare åtgärder för att genomföra strategin för att Europa inte ska halka ännu längre efter den ekonomiska tillväxten i USA och vissa regioner i Asien. Målen är en stor utmaning, inte minst som konkurrentländer och konkurrerande regioner hela tiden går framåt i en sådan takt att inte ens målen med Lissabonstrategin nödvändigt kan garantera ett tillräckligt konkurrenskraftigt Europa.

Kommissionens förslag är hur som helst en klar förbättring jämfört med det rådande läget. Programmet har komprimerats och genomförandet ska förenklas och strömlinjeformas. Målen är givetvis lovvärda och bör stödjas. Speciellt gäller det att se till att verksamheten i förlängningen fokuseras mera på konkurrensfrämjande insatser. Dessutom kräver genomförandet större flexibilitet, dynamik och konkretion. Ett absolut centralt villkor för att programmet ska lyckas är att medlemsstaternas regeringar tar ett verkligt

ansvar för att genomföra programmet nationellt och engagerar sig för det politiskt.

Finansutskottet noterar att en hållbar offentlig ekonomi är en grundläggande förutsättning för en stark och stabil ekonomisk tillväxt på sikt. Det är viktigt att Lissabonstrategin klart och tydligt integreras i stabilitets- och tillväxtpakten. Utskottet ser också på de stora riktlinjerna för den ekonomiska politiken som ett centralt verktyg för samordning av den ekonomiska politiken.

Utskottet vill att hänsyn ska tas till miljömålen och målen för det sociala området. De bör inte separeras från målen för sysselsättning och tillväxt utan ses som faktorer som kan stödja dem. Det är viktigt att väga in strategin för hållbar utveckling i genomförandet av Lissabonstrategin. Utskottet lyfter fram ekologiskt effektiva innovationer och miljöteknik och anser i likhet med regeringen att medel för handlingsprogrammet för miljöteknik bör tas också ur EU:s ramprogram för konkurrenskraft och innovationer.

Utskottet understryker också i övrigt betydelsen av forskning och utveckling för att öka produktiviteten och förbättra konkurrenskraften. Medlemsstaterna måste nationellt åta sig att utveckla innovationssystem och garantera adekvata resurser för forskning och utveckling. EU-finansieringen får inte ersätta nationella forskningsinsatser eller eftersläpningen i medlemsstaternas offentliga satsningar utan den ska ge de

nationella åtgärderna ett mervärde. Enligt utskottet bör FoU-satsningarna ha verkliga effekter och bidra till att forskningsresultaten utnyttjas effektivare. På det hela taget är det viktigt att kunskap kan omsättas i tillväxt.

För att göra Europa konkurrenskraftigare krävs det utöver en fungerande inre marknad också att handeln med tredje länder utvecklas. Det är en viktig fråga för länder som Finland som befinner sig i unionens periferi och som i betydande omfattning bedriver handel med tredje länder.

Ett av de största problemen med Lissabonstrategin är att det har byggts upp ett omfattande och komplicerat uppföljnings- och rapporteringssystem kring målen. Därför välkomnar utskottet kommissionens förslag att förvaltningen av strategin ska ses över och rapporteringen förenklas. På denna punkt föreslår kommissionen att de nuvarande rapporteringsförpliktelserna samordnas till en enda nationell agenda. Då kan åtgärderna måttas efter varje lands egna behov för att öka också regeringarnas engagemang för programmet. Det är en avsevärd förbättring av nuläget att de nationella parlamenten och intresseorganisationerna deltar och förankras i den nationella rapporteringen.

Helsingfors den 18 februari 2005

I den avgörande behandlingen deltog

ordf. Olavi Ala-Nissilä /cent
medl. Christina Gestrin /sv
Jyri Häkämies /saml
Kyösti Karjula /cent
Jari Koskinen /saml
Pekka Kuosmanen /saml
Reijo Laitinen /sd
Maija-Liisa Lindqvist /cent
Mika Lintilä /cent
Pirkko Peltomo /sd

Det finns fortfarande en stor konflikt mellan mål och medel i kommissionens särskilda dagordning från Lissabon. Den är mycket omfattande och åtgärdsrekommendationerna delvis överlappande. Det har inte utretts hur förslagen ska omsättas i praktiken och innehållet är på många punkter fortfarande oklart. Som regeringen framhåller bör Europeiska rådet inte anta dagordningen från Lissabon som sådan utan analysera och precisera den. Det ger inte bara bättre förankring utan också större effektivitet och konkretion åt dagordningen.

Regeringen ser inte att det behövs någon Herr eller Fru Lissabon i regeringen men lovar överväga saken om det kan förbättra samordningen mellan medlemsstaterna. Enligt finansutskottet är detta inte den bästa vägen att främja strategin utan medlemsstaterna bör själva få bestämma hur den nödvändiga nationella samordningen ska ordnas.

Utlåtande

Finansutskottet meddelar

*att utskottet omfattar regeringens
ståndpunkt med synpunkterna ovan.*

Virpa Puisto /sd
Markku Rossi /cent
Anni Sinnemäki /gröna
Irja Tulonen /saml
Kari Uotila /vänst
ers. Mikko Immonen /vänst (delvis)
Esko Kiviranta /cent
Eero Lämsä /cent
Maija Perho /saml
Pia Viitanen /sd.

Sekreterare i delegationen var

utskottsråd Hellevi Ikävalko.